

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสร้างเครื่องมือวัดความสนใจในการเรียนวิชาอาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือวัดความสนใจ ดังจะได้นำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. ความหมายของความสนใจ
2. แบบทดสอบเจตคติ
3. แบบทดสอบบุคลิกภาพ EPPS
4. แบบสำรวจความสนใจด้านอาชีพ
5. ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของความสนใจ

ความหมายของความสนใจ มีนักการศึกษา และนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของคำว่า ความสนใจ (Interest) กล่าวไว้ต่าง ๆ ดังนี้

เมอร์เรน และเลห์แมน (Mehrens and Lehman, 1969, pp. 251) ได้กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมต่าง ๆ

กู๊ด (Good, 1970, pp. 56) ได้ให้ความหมายของความสนใจว่า หมายถึง เจตคติความรู้สึกเกี่ยวข้องหรือภาวะที่ยอมรับรู้ หรือความรู้ความคิดที่จะใส่ใจในการนำไปสู่การแสวงหาความรู้สึกลึกได้เสมอ ความสนใจอาจมีได้ชั่วขณะ หรือคงอยู่ถาวรก็ได้ทั้งนั้น ขึ้นอยู่กับความอยากรู้ อยากเห็นและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

วัชร ทรัพย์มี (2520, หน้า 36) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกจดจ่อ อยากรู้ อยากเห็น อยากกระทำสิ่งที่ตนสนใจนั้น ความสนใจเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีแรงจูงใจในการเรียนหรือการทำงาน

เดโช สนวนานนท์ (2521, หน้า 36) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง การเอาใจใส่ ในเรื่องนั้น ๆ แม้จะไม่ทั้งเรื่องก็เป็นเฉพาะส่วนของเรื่องนั้น

วนิช บรรจง (2516, หน้า 32) ได้กล่าวว่า ความสนใจ คือ ความรู้สึกและเจตคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ ความรู้สึกอันนั้นทำให้บุคคลเอาใจใส่ และการกระทำจนบรรลุจุดหมายที่ตนมีต่อสิ่งนั้น

คมเพชร จัตรสุกุล (2541, หน้า 104) ได้กล่าวถึงความสนใจในอาชีพว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่ออาชีพใดอาชีพหนึ่ง ซึ่งจะกระตุ้นให้บุคคลเลือก หรือกระทำในอาชีพที่เขาชอบในที่สุดเขาก็บรรลุถึงของการประกอบอาชีพตามที่ตั้งใจเอาไว้

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536, หน้า 1) กล่าวว่า ความสนใจ คือความชื่นชอบกิจกรรมหนึ่งมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ

จากความหมายของความสนใจ ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความสนใจ ก็คือความรู้สึกของจิตใจ ที่จดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่ออาชีพใดอาชีพหนึ่ง และพร้อมที่จะกระทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนั้น ๆ อย่างตั้งใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตนต้องการ เมื่อมีโอกาสและเวลา

แบบทดสอบเจตคติ

แบบทดสอบเจตคตินี้เป็นการวัดความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เรียกว่าเจตคตินั้นเอง การวัดประเภทนี้จะกำหนดตัวเลขเป็นสิ่งที่ใดสิ่งหนึ่งโดยอาศัยกฎเกณฑ์ นั่นคือพยายามสร้างเครื่องมือที่วัดเจตคติได้ แล้วนำไปวัดบุคคล เพื่อแปลความหมายตามกฎเกณฑ์ของเครื่องมือนั้น (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536, หน้า 152) การสร้างแบบวัดเจตคติที่นิยมกันมีอยู่หลายวิธีคือ

วิธีของเทอร์สโตน (Thurstone's method) ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536, หน้า 152-156, 2543, หน้า 66-72) กล่าวว่า วิธีการนี้บางทีเรียกว่า Priori approach หรือ Method of equal-appearing intervals เนื่องจากวิธีการนี้จะหาค่าของแต่ละมาตราของข้อความก่อนที่จะนำไปรวบรวมข้อมูล รวมทั้งช่วงในแต่ละมาตราจะเป็นช่วงที่มีระยะห่างเท่า ๆ กัน โดยถือว่าคุณลักษณะนั้นมีมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ผู้ที่ริเริ่มสร้างวิธีการนี้ในครั้งแรกคือ เทอร์สโตน และ เชฟ (Thurstone & Chave)

วิธีสร้าง

1. รวบรวมข้อความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำ ซึ่งอาจจะสร้างขึ้นเอง หรือรวบรวมจากเอกสารต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุดและให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด โดยมีข้อความทั้งเชิงบวก เชิงลบ และเชิงที่เป็นกลาง ๆ คือผู้สร้างคาดหวังว่าผู้ตอบจะตอบทั้งเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และความรู้สึกกลาง ๆ จำนวนข้อความควรมีประมาณ 100-120 ข้อความ กิลเบิร์ต (Gilbert, 1968, pp. 223) แนะนำว่าควรมีประมาณ 200 ข้อความ ข้อความนี้ถือว่าเป็นความเชื่อที่คนทั่วไปมีต่อเป้าเจตคติ นั้น ๆ ลักษณะของข้อความควรจะเป็นดังนี้

(1) ข้อความนั้นต้องได้เสียงได้ และต้องเป็นข้อความที่เป็นความเห็น ไม่เป็นข้อความที่เป็นจริง

(2) แต่ละข้อความควรเกี่ยวข้องกับเจตคติที่ศึกษา

(3) ควรเป็นข้อความที่ดีความได้แง่เดียว

(4) ควรเป็นข้อความง่ายไม่ซับซ้อน

(5) ควรเป็นข้อความสั้น ๆ

(6) ควรเป็นข้อความที่สมบูรณ์ และใช้นิยามเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

(7) ควรบรรจุความคิดที่สมบูรณ์เพียงอันเดียว

(8) ควรเป็นปัจจุบันมากกว่าอดีต

(9) เป็นความรู้สึกที่สะท้อนให้เห็นตั้งแต่บวกมากที่สุดถึงลบมากที่สุด

(10) ควรหลีกเลี่ยงคำว่า ทั้งหมด เสมอ ๆ ไม่เคย ไม่เลย

2. เตรียมข้อความเพื่อประเมิน ในขั้นนี้ให้รวบรวมข้อความที่ได้จากขั้นที่ 1 นำมาเลือก มาตรการว่าจะเอาจำนวนเท่าไร โดยแนวคิดเริ่มแรกของเทอร์สโตนใช้ 1 มาตรการ แต่เราสามารถ กำหนดเป็นอย่างอื่นได้ตามความต้องการ เช่น 3 หรือ 5 หรือ 7 หรือ 9 ก็ได้ หรือจะกำหนด เป็นจำนวนคู่ก็ได้ เช่น 4 หรือ 6 หรือ 8 เป็นต้น การเขียนคำชี้แจงควรบอกด้วยว่า ข้อความนี้ วัดเจตคติเรื่องใด มีกี่ข้อความ แนวการพิจารณาทำอย่างไร ต่อจากนั้นพิมพ์ข้อความไว้ทางซ้ายมือ มาตรการที่กำหนดไว้ทางขวามือหรือข้างล่างข้อความก็ได้ เพื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่า ความ เป็นจริงแล้วข้อความนี้ควรอยู่ระดับใดของความรู้สึก ผู้เชี่ยวชาญต้องพิจารณาโดยไม่เอาเจตคติของ ตนเองไปเกี่ยวข้อง ตัวอย่างข้อความเพื่อให้ประเมิน

0) ครูเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่อง

น้อย	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	มาก
------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	-----

00) ครูเป็นอาชีพกาฝากของสังคม

น้อย	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	มาก
------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	-----

การกำหนดมาตรานี้ ให้ 11 มากที่สุด ค่า 1 น้อยที่สุด จาก 1 ถึง 11 เป็นความรู้สึก ต่อเนื่องกันไป บางครั้งอาจกำหนดมาตรา 11 น้อยที่สุด และมาตรา 1 มากที่สุดก็ได้ แล้วแต่ ความต้องการของผู้สร้าง แม้แต่เทอร์สโตนก็ใช้วิธีการนี้

3. ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ผู้เชี่ยวชาญที่จะพิจารณาข้อความควรเป็นบุคคลที่มี ประสบการณ์ในเรื่องนั้นและมีเหตุผลพอสมควร เครื่องมือบางฉบับใช้ผู้พิจารณาถึง 300 คน แต่ เอ็ดเวอร์ด (Edward, 1957, pp. 94) ได้รายงานว่าความสัมพันธ์ของมาตราวัดที่มีข้อความ 129 ข้อความ เมื่อใช้ผู้พิจารณา 72 คน กับใช้ผู้พิจารณา 300 คน เมื่อนำผลการพิจารณามาหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของผู้ตัดสินทั้งสองกลุ่มมีค่า .95 กิลเบิร์ต (Gilbert, 1968, pp. 223) กล่าวว่าผู้พิจารณาตัดสินข้อความควรจะมีอย่างน้อย 50 คน แต่ในทางปฏิบัติอาจมีประมาณ 10 คน หรือ น้อยกว่าเล็กน้อย (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2536, หน้า 113) หน้าที่ของผู้พิจารณาคือ อ่านข้อความแต่ ละข้อ แล้วพิจารณาว่าแท้จริงแล้วข้อความนั้นเป็นการแสดงความรู้สึกต่อเป้าเจตคติทางบวก หรือ ลบ หรืออยู่กลาง ๆ อย่าได้เอาเจตคติของตนเองไปใช้ในการพิจารณาเป็นอันขาด เมื่อพิจารณาแล้ว

เห็นว่าข้อความนั้นแสดงความรู้สึกทางบวกกับเป้าเจตคติก็แปลว่าต้องคลุมมาตรา 6 – 11 อย่างแน่นอน แต่ให้พิจารณาอีกทีว่าข้อความนี้ความจะอยู่ในช่วงมาตราใด จึงจะเหมาะสมที่สุด ตัวอย่างเช่นข้อความที่ว่า “คณิตศาสตร์ทำให้โลกเจริญ” จะเห็นว่ามองเป้าซึ่งเป็น “คณิตศาสตร์” ทางบวก แปลว่า ต้องอยู่ตั้งแต่มาตรา 6 – 11 แต่ไม่รู้อยู่ตรงจุดไหน จากนั้นก็พิจารณาอีกทีจึงเห็นว่าควรอยู่ในมาตรา 10 ดังนี้เป็นต้น

4. กำหนดค่ามาตรา จากผลที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณานำมาแจกแจงความถี่เป็นข้อ ๆ หากำมัยฐานของคะแนนที่ได้ ซึ่งถือว่าเป็นค่ามาตราประจำข้อ (Scale value : S) หรือค่าน้ำหนักประจำข้อ (สุภาพ วาดเขียน, 2525, หน้า 66) และหาค่าการกระจายของคะแนน โดยการหาค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile range : Q) จาก $Q_3 - Q_1$ ค่าพิสัยควอไทล์ของข้อความที่เลือกไว้ควรมีค่าน้อย ๆ เข้าใกล้ศูนย์ เพราะแสดงว่าผู้พิจารณามีความเห็นที่สอดคล้องกัน เทอร์สตันถือว่าค่าพิสัยควอไทล์ตั้งแต่ 1.67 เป็นค่าที่มีภาษากำกวม ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, หน้า 69) กล่าวว่าค่าพิสัยควอไทล์ควรมีค่าสูงสุดไม่เกิน 2.00 ซึ่งเดวิด ทิสเซน (Thissen, 2000) กล่าวว่าค่าพิสัยควอไทล์เป็นค่ามาตรฐาน ซี (Z-score) เช่น ที่ Q เท่ากับ ± 1.67 ก็จะมีพื้นที่ตั้งแต่ควอไทล์ที่ 1 คือที่ -1.67 ถึง ควอไทล์ที่ 3 คือที่ 1.67 ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ที่ได้ังปกติประมาณ 95.25% นั่นคือ ผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาตัดสินน้ำหนักของข้อความ ควรมีความเห็นที่แตกต่างกันไม่เกิน 95.25% นั่นเอง

5. จัดชุดข้อความสำหรับเป็นเครื่องมือวัดเจตคติ อาจเป็นชุดเครื่องมือที่มี 11 ข้อความ หรือชุดเครื่องมือที่มี 22 ข้อความก็ได้ (บุญส่ง นิลแก้ว, 2541, หน้า 137) ถ้าเป็นชุดที่มี 11 ข้อความ แต่ละข้อควรมีค่า S ต่างกันจาก 1 ถึง 11 แต่ถ้าเป็นชุดที่มี 22 ข้อความ จะมีข้อที่มีคู่ข้อความที่มีค่า S เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน 11 คู่ ค่า S ของ 11 คู่ข้อความจะต่างกันจาก 1 ถึง 11 พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2536, หน้า 113) แนะนำว่าช่วงห่างระหว่างค่า S แต่ละตัวควรมีช่วงห่างเท่า ๆ กัน แต่ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, หน้า 72) กล่าวว่าในทางปฏิบัติ ช่วงเท่า ๆ กันนั้นหาได้ยาก ดังนั้นในตัวแทนของน้ำหนักประจำข้อในมาตรา 1 ควรอยู่ตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.5 ตัวแทนของน้ำหนักประจำข้อในมาตรา 2 ควรอยู่ตั้งแต่ 1.5 ถึง 2.5 ดังนี้ไปเรื่อย ๆ

6. นำข้อความที่ได้จัดเข้าชุดแล้วไปใช้จริงกับกลุ่มที่ต้องการจะวัด ถ้าเป็นชุดข้อความที่มี 11 ข้อความ ให้ผู้ตอบตอบเพียง 1 ข้อความที่เป็นความรู้สึกของเขา ถ้าเป็นชุดที่มี 22 ข้อความ ให้ผู้ตอบตอบ 2 ข้อความที่เป็นความรู้สึกของเขา การคิดคะแนนการแสดงออกของเจตคติของแต่ละบุคคลคือ ค่า S ของข้อความที่เขาตอบนั่นเอง ในกรณีที่ให้ตอบ 2 ข้อความ ให้นำค่า S มาหาค่าเฉลี่ย

7. การแปลคะแนนอาจจะถือช่วงดังนี้ ได้ 1-3 คะแนน มีเจตคติต่ำมาก 3-5 คะแนน มีเจตคติต่ำ 5-7 คะแนน มีเจตคติปานกลาง 7-9 คะแนน มีเจตคติสูง และ 9-11 คะแนน มีเจตคติสูงมาก

วิธีของลิเคิร์ต (Likert) วิธีนี้กำหนดมาตราเป็น 5 ขั้น แต่ละขั้นจะกำหนดค่าไว้หลังจากการไปรวบรวมข้อมูลมาแล้ว จึงมีชื่อว่า Posteriori approach วิธีการหลักมีดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2536 : 156)

1. ข้อความจะต้องควบคุมช่วงเจตคติทั้งหมด
2. การตอบแต่ละข้อจะบอกถึงเจตคติที่มีอยู่
3. จุดที่ตอบนั้นอาจกำหนดได้จากจำนวนเปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างที่เคยตอบข้อนั้นก่อน
4. เจตคติของแต่ละคน อาจกำหนดได้จากการรวบรวมคำตอบของเขาจากข้อความต่าง ๆ ในมาตรวัดนั้นออกมาสรุปของคะแนนเฉลี่ย

วิธีสร้าง

ในการสร้างเครื่องมือวัดเจตคติของลิเคิร์ต มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. การรวบรวมข้อความ แต่ละข้อความอาจเขียนขึ้นเองหรือนำมาจากผู้อื่น และควรเป็นข้อความที่คนมีเจตคติที่ต่างกัน จะตอบแตกต่างกันทันที และข้อความจะต้องไม่เป็นจริง ภาษาที่ใช้จะต้องไม่สอ่งแ่งสอ่งงาม

2. ตรวจสอบข้อความ ให้พิจารณาว่าข้อความที่นำมาใช้นั้นสอดคล้องกับการตอบเพียงใด เช่น การกำหนดให้ตอบว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง นั้นสอดคล้องกับข้อความที่ถามหรือไม่ เพราะการตอบบางข้อความจะต้องตอบในรูปแบบของ ชอบ ไม่ชอบ เป็นต้น

3. การทดลองขั้นต้น เมื่อตรวจสอบข้อความจนแน่ใจว่าได้ข้อความที่รัดกุมดีแล้ว ต้องนำไปทดลองขั้นต้น เพื่อดูว่ายังมีข้อความใดยังไม่ชัดเจนหรือต้องแก้ไขก่อนบรรจุลงในมาตราวัดเจตคติ

4. กำหนดน้ำหนักคะแนน เป็นการกำหนดว่าตัวเลือกใดในแต่ละข้อความใดควรจะให้ น้ำหนักคะแนนเท่าไร

วิธีการสร้างแบบวัดเจตคติแบบลิเคิร์ตนี้ เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือการกำหนดค่าตัวเลขกับความรู้สึกแต่ละระดับ ถ้าความรู้สึกระดับสูงให้ตัวเลขสูง ความรู้สึกของคนเป็นความรู้สึกที่ต่อเนื่อง คือ มีเห็นด้วยไปจนถึงไม่เห็นด้วย ความรู้สึกทางด้านดีมักเป็นตัวเลขที่สูงกว่าทางด้านไม่ดี ดังนั้นตัวเลขที่กำหนดให้จึงมักจะเป็น 1 2 3 4 5 ทำนองนี้ เช่น เห็นด้วยอย่างยิ่งให้น้ำหนัก 5 เห็นด้วยให้น้ำหนัก 4 เฉย ๆ ให้น้ำหนัก 3 ไม่เห็นด้วยให้น้ำหนัก 2 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้น้ำหนัก 1 หรือจะเป็น 0 1 2 3 4 ก็ได้เหมือนกัน การแปรผลมีค่าเท่า ๆ กัน

เมื่อมีข้อความที่เกี่ยวกับสิ่งใด เช่น ต่อชาติ ต่อศาสนา ต่อคณะรัฐบาล ฯลฯ ก็กำหนดตัวเลขแต่ละข้อเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความรู้สึก ตัวเลขเหล่านี้จริง ๆ แล้วเป็นเพียงตัวเลขอันดับเท่านั้น ถ้ายึดหลักเกณฑ์ทางคณิตศาสตร์เคร่งครัดจะไม่สามารถนำมาบวก ลบ หรือเฉลี่ยกันได้ แต่ที่สามารถนำมาใช้บวก ลบ หรือเฉลี่ยกันได้นั้นก็เพราะว่าอาศัยข้อตกลงบางประการว่า ช่วงความรู้สึกต่อเนื่องที่กำหนดให้มันเป็นช่วงเท่า ๆ กันนั่นคือช่วงที่ให้ค่า 5 4 3 2 และ 1 เป็นช่วงเท่ากัน จึงถือเป็นการสมยอมให้เป็นคะแนนอันตรภาคไปโดยปริยาย การกำหนดช่วงและการกำหนดระยะตัวเลขจึงควรคำนึงด้วยเพื่อไม่ให้ผิดจากข้อตกลงเบื้องต้น วิธีกำหนดตัวเลขแบบนี้เรียกว่าวิธี Arbitrary weighting method

การเขียนมาตราวัดเจตคติแต่ละฉบับคำชี้แจงในการตอบจะต้องเขียนอย่างตีความชัดเจนอย่างมาก เพราะผู้ตอบแต่ละคนมีความคิดที่ไม่เหมือนกัน ถ้าเข้าใจวิธีการตอบผิดไป ผลที่ได้จะเสียหายหมด ข้อมูลที่นำมาแปลผลจะไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย กรณีที่ข้อความที่มีความรู้สึกต่อสิ่งนั้นเป็นบวก การให้คะแนนของผู้ตอบเป็นแบบธรรมชาติคือ เห็นด้วยอย่างยิ่งให้คะแนนสูงสุด

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้คะแนนต่ำสุด ตรงกันข้ามถ้าเป็นคะแนนที่มีความรู้สึกต่องั้นนั้นเป็นลบ ถ้าเรียงคะแนนกลับกันก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้าใช้ตัวเลขแบบเดียวกันต้องพิจารณาให้ดีแล้วจึงตอบอย่างไรก็ตามคำชี้แจงของข้อสอบถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

ตัวอย่างการวัดเจตคติที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์

ข้อ ที่	รายการ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1.	ข้าพเจ้ารู้สึกสดชื่นเมื่อทำงาน ทางคณิตศาสตร์.....					
2.	คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่น่าสนใจ ที่สุด.....					
3.	การเรียนรู้คณิตศาสตร์ทำให้เสีย เวลาเปล่า.....					
4.	คณิตศาสตร์ทำให้เกิดความสนุก สนาน.....					
5.	คณิตศาสตร์ไม่ช่วยในการ ประกอบอาชีพ.....					

วิธีของออสกู๊ด (Osgood) ซึ่งนำเอาภาษามาใช้ในการสร้างมาตราวัดเจตคติ ภาษาที่ใช้จะอยู่ในรูปของคำคุณศัพท์ เพราะคำคุณศัพท์นี้สามารถมีความหมายได้ทั้งในทางดีและเสีย เรียกว่ามีความหมายตรงกันข้ามกันอย่างมีเหตุผล (Logical opposite)

การสร้างมาตรานี้แต่เดิมมีอยู่ 7 มาตรา แบบที่เรียกว่า seven point bipolar scales หรือบางทีเรียกว่า Semantic differential scales ผู้ที่ตอบต้องมีความเข้าใจในสิ่งนั้นหรือมีมโนภาพ (Concept) ในสิ่งนั้น คำคุณศัพท์ที่ใช้จะต้องเป็นการอธิบายคุณลักษณะของมโนภาพนั้น เช่น คำว่า “ครู” มาตราที่จะวัดคุณลักษณะของ “ครู” คือ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536, หน้า 160-161)

ขยัน	3	2	1	0	1	2	3	ผู้เกี่ยวข้อง
คล่องแคล่ว	3	2	1	0	1	2	3	เนื้อหา
เก่ง	3	2	1	0	1	2	3	อื่น

จากตัวอย่างนี้ประกอบด้วยมโนภาพของคำว่า “การสอนของครู” และมีมาตราอยู่ 7 ช่วง
มาตราการวัดประเภทนี้จะใช้การวัดเป็น 5 7 หรือ 9 ช่วงก็ได้

วิธีสร้าง

การสร้างมาตราการวัด ในการสร้างมาตราการวัดประเภทนี้มีวิธีดำเนินการคือ

1. การเลือกมโนภาพ (Concept) ในมโนภาพเป็นสิ่งที่จะทำให้บุคคลจัดอันดับคุณภาพให้
โดยทั่ว ๆ ไปแล้วจะมีมโนภาพใหญ่ ๆ ดังนี้ Egoconcept คือมโนภาพที่เกี่ยวกับตัวเอง Kinship
concept คือมโนภาพเกี่ยวกับญาติ Animal concept คือมโนภาพเกี่ยวกับสัตว์ และ Profession
and trades concept คือมโนภาพที่เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ดังนั้นในการเลือกมโนภาพมาสร้างมาตรวัด
นี้จะต้องเป็นมโนภาพที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปและมีความเข้าใจตรงกัน และสามารถกระตุ้นให้บุคคล
แสดงความคิดเห็นและมีความรู้สึกแตกต่างกันได้

2. การเลือกมาตรา (Scales) คือการหาคำคุณศัพท์คู่ที่เหมาะสมมาอธิบายมโนภาพ จะ
ต้องหาคำคุณศัพท์ให้มาก ๆ เพื่อจะได้คลุมสิ่งที่จะศึกษาและในการสร้างมาตรวัดนั้นควรจะสร้าง
หลาย ๆ มาตราเพื่อจะวัดได้เป็นตัวแทนของสิ่งที่จะศึกษา ซึ่งอาจจะใช้ 3 หรือ 4 มาตรา ก็ได้ใน
การประเมินมโนภาพหนึ่ง ๆ

ตัวอย่างมาตรวัดมโนภาพ คำว่า “วิทยาศาสตร์”

สำคัญ	3	2	1	0	1	2	3	ไม่สำคัญ
ปลอดภัย	3	2	1	0	1	2	3	อันตราย
สนใจ	3	2	1	0	1	2	3	ไม่สนใจ
มีคุณค่า	3	2	1	0	1	2	3	ไร้คุณค่า
ยุ่ง	3	2	1	0	1	2	3	เรียบร้อย
แจ่มชัด	3	2	1	0	1	2	3	สับสน
ง่าย	3	2	1	0	1	2	3	ยาก
ไม่รู้จัก	3	2	1	0	1	2	3	รู้จัก
ตื่นเต้น	3	2	1	0	1	2	3	ไม่ตื่นเต้น

วิธีการเปรียบเทียบเป็นคู่ (Paired Comparisons) รูปแบบนี้ สมบูรณ์ ชิตพงษ์ และ บุษกร เพชรวิวรรณ (2526, หน้า 47-49) ได้กล่าวว่า เป็นวิธีการที่ต้องการเปรียบเทียบความพอใจในสิ่งใดว่ามากน้อยกว่ากันโดยที่สิ่งที่ต้องการให้เปรียบเทียบมีอยู่หลายสิ่ง การเปรียบเทียบกระทำได้โดยนำเอาสิ่งที่จะเปรียบเทียบมาจับกันเป็นคู่ ๆ จากนั้นค่อยทำการวิเคราะห์ผลเพื่อหาค่าที่แสดงถึงดัชนีความพอใจ

วิธีสร้าง

ขั้นตอนในการสร้าง วิธีการเปรียบเทียบเป็นคู่มิลำดับการสร้าง ดังนี้

- ขั้นที่ 1 เลือกสิ่งเร้าหรือ Psychological Object ที่จะวัด
- ขั้นที่ 2 เลือกข้อความ (Statements) ที่เกี่ยวกับ Psychological Object ที่กำหนด
- ขั้นที่ 3 จับคู่ข้อความเหล่านั้นเป็นคู่ ๆ จำนวนคู่หนึ่งก็คือข้อคำถาม (Item) หนึ่งข้อคำถามของเครื่องมือ การจับคู่เป็นแบบเจอกันหมดทุกข้อความหรือกลุ่มข้อความใดจับคู่กับกลุ่มข้อความหนึ่งก็ได้ แล้วแต่ธรรมชาติของการวัด
- ขั้นที่ 4 เลือกกลุ่มตัวอย่างแล้วนำเครื่องมือวัดไปทำการทดสอบโดยให้ผู้ตอบเลือกว่าในแต่ละข้อคำถามนั้นผู้ตอบชอบ (Prefer) ข้อความใดมากกว่า
- ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ผล นำผลที่ได้จากการตอบมาทำการวิเคราะห์

วิธีการวัดของฮอลแลนด์ เป็นวิธีการตรวจสอบรายการ (Check-list) โดยให้แสดงความคิดเห็น หรือความรู้สึกในลักษณะว่า “ชอบหรือไม่ชอบ” “ใช่หรือไม่ใช่” “สนใจหรือไม่สนใจ” (Holland, 1972 อ้างใน มานิตย์ ชัยอินทร์, 2538, หน้า 15)

	ชอบ	ไม่ชอบ
เล่นดนตรีไทย	[]	[]
ได้วาที	[]	[]

แบบทดสอบบุคลิกภาพ EPPS

แบบทดสอบ EPPS บุญส่ง นิลแก้ว และ วิไลวรรณ ยามาดี (2521, หน้า 2-8) ได้ทำการดัดแปลงจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ ชื่อ Edwards Personal Preference Schedule ซึ่งสร้างโดย Allen L. Edwards แห่งมหาวิทยาลัยยอชิงตัน สหรัฐอเมริกา การดัดแปลงนี้ได้รับอนุญาตจาก The Psychological Corporation แบบทดสอบบุคลิกภาพใช้วัดลักษณะทั่วไปของบุคคล ซึ่งข้อความต่าง ๆ อันถือว่าเป็นลักษณะและบุคลิกภาพทั้งหลาย ในแบบทดสอบนี้เป็นข้อความที่ใช้แทนความต้องการ (need) ของบุคคลตามแนวคิดของ เอช. เอ. เมอร์เรย์ (H.A. Murray) ที่เขียนไว้ใน Exploration in Personality ดังนั้นในการให้ชื่อลักษณะต่าง ๆ ในแบบทดสอบนี้จึงเป็นการบัญญัติของเมอร์เรย์นั่นเอง บุคลิกภาพที่แบบทดสอบ EPPS ประกอบด้วยข้อความที่ถือเป็นลักษณะของบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ 15 ด้าน ต่อไปนี้

1. ความสำเร็จ (achievement)
2. การยอมรับนับถือ (deference)
3. ความเป็นระเบียบ (order)
4. การแสดงตัว (exhibition)
5. ความเป็นอิสระ (autonomy)
6. ความมีไมตรีสัมพันธ์ (affiliation)
7. การเข้าใจผู้อื่น (interception)
8. การให้ผู้อื่นเอื้ออาทร (succorance)
9. ความมีอำนาจ (dominance)
10. การรู้สึกต่ำต้อย (abasement)
11. ความมีน้ำใจ (nurturance)
12. การเปลี่ยนแปลง (change)
13. ความอดทน (endurance)
14. ความสนใจทางเพศ (heterosexual)
15. การก้าวร้าว (aggression)

นอกจากการวัด 15 ด้านดังกล่าวแล้ว แบบทดสอบนี้ยังทดสอบ “ความคงที่” (consistency) ในการตัดสินใจของบุคคลด้วย

แบบทดสอบ EPPS ประกอบด้วยข้อความที่ถือเป็นลักษณะบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ทั้ง 15 ด้านดังกล่าวแล้ว รวมทั้งหมด 450 ข้อความ บุคลิกแต่ละด้านจะมีข้อความที่ถือว่าเป็นลักษณะประจำด้านละ 30 ข้อความ ซึ่งข้อความหนึ่ง ๆ ของแต่ละด้านจะนำไปเข้าคู่กับอีกข้อความหนึ่งของด้านอื่น ๆ เมื่อจัดเป็นคู่ ๆ แล้วจึงได้จำนวนทั้งหมด 225 คู่ ข้อความที่แสดงถึงลักษณะบุคลิกต่าง ๆ พอเขียนได้เป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. ความสำเร็จ (achievement) คือ ชอบทำสิ่งที่กระทำอยู่ให้ดีที่สุด ต้องการงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งให้สำเร็จ ชอบแก้ปัญหาที่คนอื่นเห็นว่ายาก ชอบทำสิ่งใดให้ดีกว่าที่คนอื่นอยากให้คนอื่นยกย่องว่าเก่งในการทำงานหรืออาชีพ

2. การยอมรับนับถือ (deference) คือ ชอบทำตามคำสั่ง ชอบอ่านเรื่องชีวิตของบุคคลสำคัญ ชอบทำตามขนบธรรมเนียมประเพณี ชอบสรรเสริญบุคคลอื่นที่ตนยกย่อง ยอมรับความเป็นผู้นำของคนอื่นที่ตนนิยม ยอมรับคำแนะนำจากบุคคลที่ตนนับถือ

3. ความเป็นระเบียบ (order) คือ การวางแผนงานก่อนทำ เก็บรักษาสິงของให้เป็นระเบียบ รับประทานอาหารตามกำหนดเวลา ใช้ชีวิตอย่างเรียบ ๆ

4. การแสดงตัว (exhibition) คือ ชอบเล่าเรื่องจำขึ้น แสดงความหลักแหลมในการพูด พูดถึงความสำเร็จของตนเอง ชอบเล่าเรื่องตื่นเต้นและสิ่งแปลก ๆ ชอบให้ตนเป็นจุดรวมความสนใจ ชอบถามปัญหาที่รู้ว่าผู้อื่นตอบไม่ได้

5 ความเป็นอิสระ (autonomy) คือ อยากไปไหนมาไหนตามที่ต้องการ อยากเป็นอิสระในการทำสิ่งที่ต้องการทำ ชอบทำสิ่งใดด้วยการตัดสินใจเอง หลีกเลียงความรับผิดชอบและข้อผูกมัด

6. ความมีไมตรีสัมพันธ์ (affiliation) คือ ชอบผูกมิตรใหม่ ชอบคบเพื่อนอย่างสนิทสนม ชอบให้คบเพื่อนให้มาก ๆ ชอบเขียนจดหมายถึงเพื่อน แบ่งปันสิ่งของในหมู่เพื่อน ทำตนเป็นเพื่อนที่ซื่อสัตย์

7. การเข้าใจผู้อื่น (interception) คือ อยากเข้าใจความรู้สึกของเพื่อนที่มีต่อปัญหาต่าง ๆ ชอบศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้อื่น ชอบสังเกตผู้อื่น ชอบวิเคราะห์แรงจูงใจผู้อื่น ชอบนำตัวเข้าไปในสถานการณ์ของคนอื่น ตัดสินการกระทำของผู้อื่นด้วยการคิดว่าทำไมเขาจึงทำมากกว่าเขาทำอะไรลงไป

8. การให้ผู้อื่นเอื้ออาทร (succorance) คือ อยากให้ผู้อื่นช่วยเมื่อเป็นทุกข์ อยากได้รับกำลังใจจากเพื่อนเมื่อตนเองผิดหวัง อยากให้เพื่อนแสดงความกรุณาปราณี อยากให้คนอื่นเป็นเจ้ากี้เจ้าการช่วยเหลือเมื่อตนเองเดือดร้อน

9. ความมีอำนาจ (dominance) คือ ชอบให้ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าในกลุ่ม ชอบชี้แนะให้ผู้อื่นทำอย่างนั้นอย่างนี้ ชอบที่จะยุติการทะเลาะวิวาทของผู้อื่น ชอบควบคุมดูแลการกระทำของผู้อื่น ได้เถียงเมื่อผู้อื่นโจมตีความคิดเห็นของตน ชอบวางแผนทางการกระทำของกลุ่ม ชักชวนและเกลี้ยกล่อมให้ผู้อื่นทำตามที่ตนต้องการ

10. การรู้สึกต่ำต้อย (abasement) คือ รู้สึกละอายใจเมื่อรู้ว่าได้กระทำความผิด สารภาพผิดเมื่อได้กระทำความผิด ต่ำหนีดตนเองมากกว่าผู้อื่นเมื่อมีสิ่งผิดพลาด รู้สึกพรั่นพรึงเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้ที่เหนือกว่าตน เห็นว่าตนเองควรได้รับโทษเมื่อทำผิด เห็นว่าความเจ็บปวดและความทุกข์ที่ได้รับให้คุณมากกว่าให้โทษ รู้สึกสบายใจเมื่อได้หลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาท

11. ความมีน้ำใจ (nurturance) คือ ช่วยเหลือผู้อื่นที่ด้อยกว่า เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อนฝูง อยากให้ผู้อื่นเล่าความทุกข์ให้ฟัง ให้อภัยแก่เพื่อนผู้ทำให้เจ็บใจ ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเป็นทุกข์ แสดงความรักความชอบพอบอกอย่างมากต่อเพื่อน เห็นอกเห็นใจเพื่อนเมื่อเขาเป็นทุกข์หรือเจ็บป่วย ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเมตตากรุณาและเห็นอกเห็นใจ

12. การเปลี่ยนแปลง (change) คือ อยากท่องเที่ยวชมที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ชอบหาประสบการณ์ที่แปลก ๆ และเปลี่ยนกิจวัตรประจำวัน ชอบพบปะคนที่ไม่เคยรู้จัก ชอบลองทำงานที่แปลกและใหม่ ชอบทำสิ่งใหม่และแปลกจากที่เคยทำ

13. ความอดทน (endurance) คือ ทำงานทุกอย่าง อย่างจริงจัง ชอบมุ่งมั่นทำงานจนกว่าจะเสร็จ ชอบทำงานที่เริ่มไว้ให้เสร็จ ชอบทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่าไม่วางมือ ทำงานอย่างหนึ่งให้เสร็จก่อนไปทำอย่างอื่น ทำงานทันทีที่ได้รับมอบหมายและทำงานเสร็จ ไม่ชอบให้มีการขัดจังหวะในขณะที่ทำงาน

14. ความสนใจทางเพศ (heterosexual) คือ ชอบคงอยู่กับเพศตรงข้ามที่มีเสน่ห์ ชอบได้รับความตื่นเต้นทางเพศ อยากให้เพศตรงข้ามเห็นว่ารูปร่างดีมีเสน่ห์ ชอบอ่านหนังสือ และบทละครที่มีบทบาททางเพศ ชอบถกปัญหาทางเพศ ชอบออกงานสังคมกับเพศตรงข้าม

15. การก้าวร้าว (aggression) คือ ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับฆาตกรรม และเรื่องอุกฉกรรจ์ อยากแก้แค้นผู้ที่ถูกเหยียดหยามตน ชอบบอกให้คนอื่นรู้ว่าตนเห็นเขาเป็นอย่างไรตำหนิผู้อื่นเมื่อเกิดสิ่งผิดพลาดกับตน เมื่อโกรธอยากโยนและทุบสิ่งของ โจมตีทัศนคติที่ขัดกับของตน อยากให้คนหัวเราะเยาะผู้ที่ตนเห็นว่าทำอะไรโง่ ๆ ชอบวิจารณ์คนอื่นอย่างเปิดเผย

แบบทดสอบ EPPS พยายามลดอิทธิพลความปรารถนาของสังคม ที่จะมามีผลต่อการตอบข้อความต่าง ๆ ที่ถือเป็นลักษณะของบุคลิกของบุคคลให้น้อยลงลงอย่างที่สุด โดยการนำเอาข้อความสองข้อความที่สันนิษฐานว่าข้อความทั้งสองนั้น ๆ มีระดับความปรารถนาของสังคมใกล้เคียงกันมาเข้าคู่กันแล้วให้ผู้ตอบพิจารณาข้อความทั้งสองนั้น ๆ ว่าข้อความใดว่าเป็นหรือไม่เป็นลักษณะของตนเองมากกว่า ดังนั้นการจะเลือกข้อความใดข้อความหนึ่งในแต่ละคู่ นั้นผู้ตอบจะต้องนำเอาข้อความทั้งคู่มาพิจารณาเปรียบเทียบกันว่า ข้อความใดใกล้เคียงกับตนเองมากที่สุด (แม้ว่าจะตอบเพื่อให้สอดคล้องกับความปรารถนาของสังคม ก็ยังมีการชั่งน้ำหนักเปรียบเทียบข้อความทั้งสองว่าข้อความใดที่ดีกว่ากัน ซึ่งอย่างน้อยก็ต้องใช้ตัวเองเข้าเทียบเคียง อันสอดคล้องกับบุคลิกภาพของตนเองนั่นเอง) ซึ่งในการสร้างแบบทดสอบ EPPS ในรูปแบบการตอบบังคับให้เลือก (forced choice) เช่นนี้ ผู้สร้างสันนิษฐานได้ว่า อิทธิพลความปรารถนาของสังคมที่มีต่อการตอบจะมีมากกว่าการตอบแบบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” อย่างมากทีเดียว

แบบทดสอบ EPPS มีลักษณะแตกต่างจากแบบทดสอบบุคลิกภาพอื่น ๆ อยู่อย่างหนึ่ง คือแบบทดสอบบุคลิกภาพอื่น ๆ เป็นจำนวนมากมักวัดลักษณะที่เกี่ยวกับความมั่นคงทางอารมณ์ การปรับตัว การเป็นโรคประสาท แล้วยังมีแบบทดสอบอื่น ๆ อีกหลายชุดที่มุ่งวัดเกี่ยวกับลักษณะที่เป็นความบกพร่องทางด้านจิตใจ เช่น ลักษณะทางด้านจิตเภท (schizophrenia) พارانอย (Paranoia) หรือฮิสทีเรีย (hysteria) เมื่อผู้ตอบได้คะแนนสูงหรือต่ำจากการตอบแบบทดสอบเหล่านี้แล้วก็จะหมายถึงลักษณะทางด้านการปรับตัวหรือสภาวะทางจิต

แบบสำรวจความสนใจด้านอาชีพ

แบบสำรวจความสนใจเป็นแบบทดสอบที่นิยมใช้มากในการแนะแนวการศึกษา การแนะแนวด้านอาชีพ โดยทั่วไปแบบสำรวจความสนใจมักจะเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ให้นักเรียนตอบตรงไปตรงมา แบบสำรวจความสนใจที่นิยมใช้กันอย่างมาก มีดังนี้ (สุรางค์ จันทน์เอม, 2528, หน้า 141 - 144)

1. The Strong Vocational Interest Blank (SVIB) แบบสำรวจนี้ สตรอง (Strong) เป็นผู้สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1928 ประกอบด้วยข้อคำถามต่าง ๆ 400 ข้อ ใช้สำรวจความสนใจในอาชีพต่าง ๆ ได้มากกว่า 50 ชนิด และแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ คือฉบับของผู้ชายและฉบับของผู้หญิง ผู้ตอบจะต้องตอบดังนี้คือ ชอบ (like) เฉย ๆ (indifferent) ไม่ชอบ (dislike) สำหรับเวลาในการทำข้อสอบนั้นไม่จำกัด แบบสำรวจชุดนี้จัดจำแนกออกเป็น 11 กลุ่มอาชีพดังนี้

1. ศิลปิน นักจิตวิทยา สถาปนิก แพทย์ ทันตแพทย์
2. วิศวกร นักเคมี นักคณิตศาสตร์ นักฟิสิกส์
3. ผู้จัดการฝ่ายผลิต
4. นักบิน ช่างนา ตำรวจ ช่างไม้ ช่างทาสี
5. นักบริหาร นักปกครอง
6. นักดนตรี
7. นักบัญชี
8. นายธนาคาร งานธุรการ
9. นายหน้าประกันชีวิต นายหน้าขายที่ดิน
10. นักกฎหมาย นักหนังสือพิมพ์ นักโฆษณา
11. ปรธากรรมการในงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ

2. Kuder Preference Record ผู้สร้างแบบสำรวจความสนใจฉบับนี้คือ จี เฟรดเดอริก คูเดอร์ (G. Frderic Kuder) หลังจากปรับปรุงให้ดีขึ้นในปี ค.ศ. 1948 แล้วได้ใช้กับนักเรียนระดับมัธยมปลาย นักศึกษามหาวิทยาลัยและผู้ใหญ่โดยทั่วไป แบบสำรวจความสนใจฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถาม 504 ข้อ แต่ละข้อจะมีกิจกรรม 3 ประเภทผู้ตอบจะต้องเลือกตอบว่าในกิจกรรมทั้ง 3 ประเภทนั้น เขาชอบในสิ่งใดมากที่สุด และชอบสิ่งใดน้อยที่สุด ทำเช่นนี้ต่อ ๆ ไปทุก ๆ ข้อ

แล้วจึงนำคำตอบของเด็กมาพิจารณาว่าเขามีความสนใจในกิจกรรมใดเป็นพิเศษ แบบสำรวจความสนใจฉบับนี้ ใช้วัดความสนใจ 3 ด้าน คือ ด้านเครื่องกล ด้านภาษา และด้านศิลปะ ดังตัวอย่างเช่น

1. การสร้างบ้าน
2. การเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับบ้าน
3. การตกแต่งบ้าน

ถ้าผู้ตอบเลือกข้อ 1. จะได้รับคะแนนด้านเครื่องจักรกล ถ้าผู้ตอบเลือกข้อ 2. จะได้คะแนนด้านภาษา และถ้าผู้ตอบเลือกข้อ 3. จะได้คะแนนด้านศิลปะ เป็นต้น

3. The Occupational Interest Inventory ผู้สร้างแบบสำรวจความสนใจฉบับนี้คือ เอ็ดวิน เอ. ลี (Edwin A. Leec) และ หลุยส์ พี. โทรพ (Louise P. Thorpe) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งสิ้น 270 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ใช้สำรวจความสนใจ 6 ด้าน ดังนี้

1. ความสนใจเกี่ยวกับบุคคลและสังคม
2. ความสนใจด้านธรรมชาติ
3. ความสนใจด้านจักรกล
4. ความสนใจด้านธุรกิจ
5. ความสนใจด้านศิลปะ
6. ความสนใจด้านวิทยาศาสตร์

ตอนที่ 1 มีจำนวนข้อทั้งหมด 240 ข้อ

ตอนที่ 2 มีจำนวนข้อทั้งหมด 30 ข้อ แต่ละข้อมี 3 ข้อย่อย ให้ผู้ตอบแสดงความสนใจมา 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับกลาง หรือระดับต่ำ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ด้านภาษา
2. ด้านจักรกล
3. ด้านการคำนวณ

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์

ฮอลแลนด์ (Holland) เป็นนักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการประเมินลักษณะของรูปแบบนี้ขึ้นมาสองชนิด คือ วี พี ไอ (VPI) Vocational Preference Inventory และ เอส ดี เอส (SDS) Self-Directed-Search โดยที่ VPI เป็นเครื่องมือที่ใช้บุคคลระบุความสนใจในอาชีพ โดยเลือกชื่องานที่พอเข้าใจ ส่วน SDS นั้นใช้เพื่อการแนะแนวอาชีพ โดยช่วยให้บุคคลได้รู้จักอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งเขาสามารถนำมาพิจารณา ก่อนที่จะเลือกงานอาชีพ หรือแม้จะเปลี่ยนงานเมื่อหาสถานที่อบรมเพิ่มเติม ซึ่งเครื่องมือ VPI กับ SDS นี้อาจจะใช้ตอนไหนในชีวิตของบุคคลก็ได้ หากว่ามีเรื่องเกี่ยวกับที่ต้องมีการพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพบังเกิดขึ้น (วนิดา แดงสุภา, 2527, หน้า 78)

ฮอลแลนด์ (Holland) ได้ตั้งทฤษฎีการเลือกอาชีพขึ้น โดยมีความคิดพื้นฐานสี่ประการ ดังนี้ (Holland, 1973, pp. 3-4 อ้างใน มานิตย์ ชัยอินทร์, 2538, หน้า 19-28)

1. บุคลิกภาพของบุคคลทั่วไปแบ่งได้ 6 ลักษณะตามความสนใจอาชีพประเภทต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ งานฝีมือกลางแจ้ง (Realistic) งานวิทยาศาสตร์และเทคนิค (Investigative) งานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (Artistic) งานบริการการศึกษาและสังคม (Social) งานจัดการ และค้าขาย (Enterprising) และงานสำนักงาน เสมียน (Conventional) ตัวย่อที่ใช้อธิบายคือ R I A S E C

บุคลิกภาพแต่ละลักษณะเป็นผลจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ กับแรงผลักดันส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ศักดิ์ศรีตระกูล บิดามารดา ระดับชั้นทางสังคม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ประสบการณ์เหล่านี้จะก่อให้เกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบนี้จะกลายเป็นความสนใจ และจากความสนใจก็จะนำไปสู่ความสามารถเฉพาะ ที่ที่สุดความสนใจและความสามารถเฉพาะจะกำหนดให้บุคคล คิด รับรู้ และแสดงเอกลักษณ์ของตน

2. สิ่งแวดล้อมก็แบ่งได้เป็น 6 อย่าง ตามความสนใจในอาชีพประเภทต่าง ๆ ข้างต้นเช่นเดียวกัน สิ่งแวดล้อมแต่ละอย่างนี้ถูกรอบงำโดยบุคลิกภาพและเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาและความกดดันบางประการ และโดยเหตุที่บุคลิกภาพที่ต่างกัน ทำให้ความสนใจและความถนัดต่างกันด้วย บุคคลจึงมีแนวโน้มที่จะหันเข้าหาบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน ดังนั้นบุคคลในกลุ่มเดียวกันจึงมักมีอะไร ๆ คล้าย ๆ กัน

3. บุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาได้ฝึกทักษะและใช้ความสามารถของเขาทั้งยังเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงทัศนคติ ค่านิยม และบทบาทของเขา

4. พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมด้วยเหตุนี้เมื่อเราทราบบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมของบุคคลก็จะทำให้เราทราบถึงผลที่จะติดตามมาด้วย ซึ่งได้แก่ การเลือกอาชีพ การเปลี่ยนงาน ความสำเร็จในอาชีพ ความสามารถเฉพาะ พฤติกรรมทางสังคม

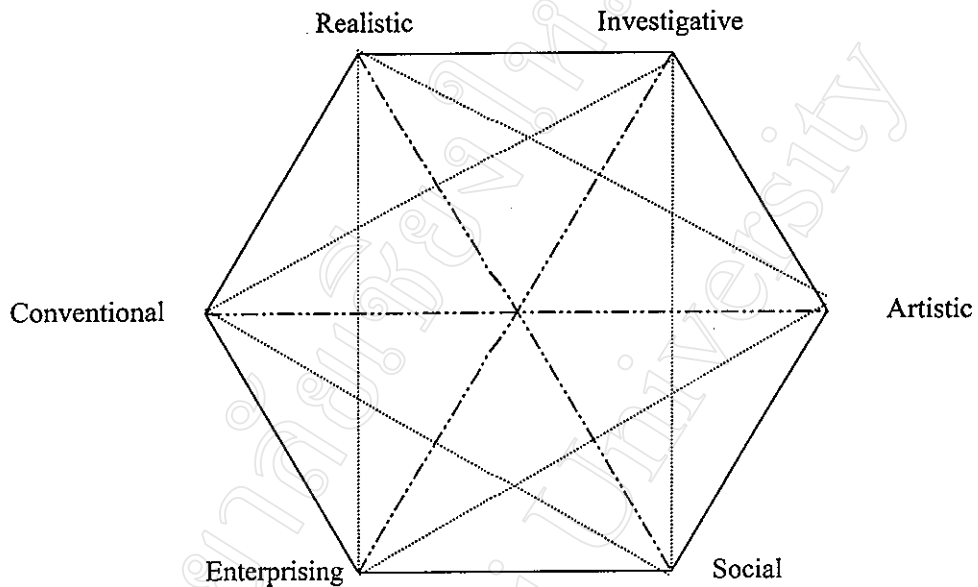
นอกจากความคิดพื้นฐานสี่ประการข้างต้นแล้ว ฮอลแลนด์ (Holland) ยังมีแนวคิดปลีกย่อยเพิ่มเติมอีกสี่ประการ ดังนี้

1. ความสอดคล้องต้องกัน (Consistency) บุคลิกภาพบางลักษณะมีความสอดคล้องต้องกัน เช่น บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทช่างฝีมือและกลางแจ้ง กับ บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค

2. ความแตกต่างกัน (Differentiation) โดยปกติแล้วบุคคลจะมีบุคลิกภาพเด่นชัดอยู่ลักษณะหนึ่ง แม้จะมีบุคลิกภาพลักษณะอื่น ๆ ปะปนอยู่บ้างแต่บางคนอาจจะมีบุคลิกภาพลักษณะต่าง ๆ อยู่ในระดับใกล้เคียงกันจนยากต่อการชี้ชัดลงไปว่าบุคคลนั้นมีบุคลิกภาพลักษณะใด

3. ความเหมาะสม (Congruence) บุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมต้องมีความเหมาะสมกัน เช่น สิ่งแวดล้อมของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทช่างฝีมือและงานกลางแจ้งย่อมเหมาะสมกับ บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจในอาชีพประเภทนี้มากกว่าบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจประเภทอื่น

4. การคาดคะเน (Calculus) โดยเหตุที่บุคลิกภาพแต่ละลักษณะและสิ่งแวดล้อมแต่ละอย่างมิได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด และต่างก็มีความสัมพันธ์ในตัวเองดังนั้นเมื่อบุคคลมีบุคลิกภาพลักษณะหนึ่งก็จะทำให้สามารถคาดคะเนถึงบุคลิกภาพลักษณะอื่น ๆ ได้ด้วย

- _____ กลุ่มซึ่งอยู่ใกล้ชิดกัน มีความคล้ายคลึงกันมากที่สุด
 ----- กลุ่มซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกัน มีความคล้ายคลึงกันน้อยที่สุด
 กลุ่มซึ่งมีกลุ่มอื่นคั่นกลาง มีบางอย่างไม่คล้ายคลึงกัน

ภาพ 1 ภาพหกเหลี่ยมแสดงความคล้ายคลึงกับรูปแบบทั้งหกแบบของบุคลิกภาพ

โดยสรุปแล้ว ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ มีแนวคิดพื้นฐานดังนี้

1. การเลือกอาชีพเป็นการแสดงออกถึงบุคลิกภาพ
2. แบบสำรวจความสนใจคือแบบสำรวจบุคลิกภาพ

ฮอลแลนด์ ได้กล่าวถึงการเลือกอาชีพว่า การเลือกอาชีพคือการกระทำที่สะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจ ความรู้ บุคลิกภาพ และความสามารถของบุคคล อาชีพเป็นวิถีชีวิต ส่วนสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นงานและทักษะ

การกำหนดลักษณะบุคลิกภาพ

ฮอลแลนด์ ได้จำแนกลักษณะบุคลิกภาพตามความสนใจอาชีพต่าง ๆ ไว้ 6 ประเภท โดยมีเป้าหมาย ดังนี้

1. ชี้แนะประสบการณ์ที่จะนำไปสู่ลักษณะเฉพาะของบุคคล
2. อธิบายให้ทราบว่า ประสบการณ์นำไปสู่ลักษณะเฉพาะได้อย่างไรและลักษณะเฉพาะนำไปสู่พฤติกรรมได้อย่างไร
3. แยกแยะความเหมาะสมระหว่างบุคลิกภาพแต่ละลักษณะ

ลักษณะบุคลิกภาพตามความสนใจอาชีพ 6 ประเภท ของฮอลแลนด์

1. บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานฝีมือและงานกลางแจ้ง (Realistic) พันธุกรรมและประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของ เครื่องมือ เครื่องจักรเครื่องกล และสัตว์เลี้ยง แต่ไม่ชอบกิจกรรมด้านการศึกษาและการแพทย์ ดังนั้นบุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางด้านช่าง เครื่องยนต์ การเกษตร ไฟฟ้าและเทคนิค แต่ด้วยความสามารถทางด้านสังคมและการศึกษา

สรุปแล้ว บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรม ดังนี้

1. ชอบอาชีพประเภทช่างฝีมือและงานกลางแจ้ง แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทงานบริการการศึกษา และสังคม
2. เขาจะใช้ความสามารถที่เขาามีแก้ปัญหาเกี่ยวกับการทำงานและเรื่องอื่น ๆ
3. เขาจะรับรู้ตัวเองในฐานะผู้ที่มีความสามารถทางด้านเครื่องยนต์ และกีฬาแต่ขาดความสามารถทางการเข้าสังคม
4. เขานิยมสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนิยมลักษณะภายนอกของบุคคล เช่น เงิน อำนาจ สถานภาพ

โดยเหตุที่มีความสนใจ ความสามารถ การรับรู้ตัวเอง และค่านิยมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีลักษณะต่อไปนี้ คือ ขี้ขลาด หัวอ่อน เปิดเผย จริงจัง แข็งแรง วัตถุนิยม เป็นธรรมชาติ เรียบ ๆ พากเพียร เสมอต้นเสมอปลาย เก็บตัว มั่นคง มัธยัสถ์ ไม่คิดลึก ไม่หมกมุ่น

อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ ช่างไฟฟ้า ช่างประปา ช่างวิทยุ ช่างทำบล็อกลูกคนจับรถเข็น เป็นต้น

2. บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค (Investigative) พันธุกรรมและประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต สัญลักษณ์ การจัดระบบ การทดลองด้านกายภาพ ชีวภาพ และปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม เพื่อจะได้เข้าใจและควบคุมปรากฏการณ์นั้น ๆ แต่ไม่ชอบกิจกรรมเกี่ยวกับการชักชวน การเลียนแบบ และการเข้าสังคม

ดังนั้นบุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และการคำนวณ แต่ด้อยความสามารถทางการโน้มน้าวชักชวน

สรุปแล้ว บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรม ดังนี้

1. ชอบอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย

2. เขาจะใช้ความสามารถที่เขาสนใจไขปัญหาเกี่ยวกับการทำงานและอื่น ๆ

3. เขาปรับตัวเองในฐานะนักวิชาการ เชื่อมั่นในความคิดของตัวเอง มีความสามารถทางด้านคำนวณและวิทยาศาสตร์ แต่ขาดความสามารถทางการเป็นผู้นำ

4. เขาจะมีค่านิยมทางด้านวิทยาศาสตร์

โดยเหตุที่ที่มีความสนใจ ความสามารถ การปรับตัวเอง และค่านิยมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีลักษณะดังนี้คือ ชอบวิเคราะห์ รอบคอบ เป็นนักวิจารณ์ ใฝ่รู้ รักอิสระ ฉลาดเก็บตัว มีหลักการ อดทน ละเอียด มีเหตุผล ไว้วางใจ

อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ นักเศรษฐศาสตร์ แพทย์ นักมนุษยศาสตร์ นักชีวระ นักสังคมศาสตร์ นักฟิสิกส์นักเคมี นักวางแผนเครื่องผลิตผล ผู้ช่วยแพทย์ในห้องทดลอง ครูสอนคำนวณ จักษุแพทย์ ทันตแพทย์ นักอุตุนิยมวิทยา นักธรณีวิทยา

3. บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (Artistic) พันธุกรรมและประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ ประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนามธรรม เป็นอิสระ ไม่เป็นระเบียบแบบแผน แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับที่เป็นรูปธรรม ความเป็นระเบียบแบบแผน ดังนั้นบุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางด้านศิลปะ ภาษา ดนตรี การละคร การเขียน แต่ด้อยความสามารถทางด้านธุรกิจ งานสารบรรณ

สรุปแล้ว บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรม ดังนี้

3.1 ชอบอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทงานสำนักงานและงานเสมียน

3.2 เขาจะใช้ความสามารถที่เขาสนใจไปปัญหาเกี่ยวกับการงานและอื่น ๆ

3.3 เขาจะรับรู้ตัวเองในฐานะผู้แสดงออก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเป็นหญิง ไม่ชอบเลียนแบบ ชอบอิสระ มีความสามารถในด้านการศิลปะและดนตรี คือการแสดง การเขียน การพูด แต่ขาดความสามารถทางด้านงานสารบรรณ

3.4 เขาจะนิยมผู้ที่มีความสามารถทางด้านกีฬา

โดยเหตุที่มีความสนใจ ความสามารถในการรับรู้ตนเองและค่านิยมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีลักษณะดังนี้คือ จุกจิก ไม่เป็นระเบียบ เจ้าอารมณ์ มีอุดมคติ เพื่อฝัน ไม่จริงจัง ใจร้อน รักอิสระ ข้างคิด ไม่ชอบเลียนแบบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจได้แก่ ผู้กำกับละคร ครูสอนภาษาอังกฤษ ครูสอนละคร ครูสอนเต้นรำ ผู้แปลภาษาต่างประเทศ ครูศิลปะ ครูสอนวรรณคดี ครูสอนดนตรี นักประพันธ์ นักโฆษณา นักร้อง นางแบบ นักแต่งเพลง นักออกแบบเครื่องแต่งกาย นักออกแบบภายใน อาคาร

4. บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจในอาชีพประเภทงานบริการการศึกษา และสังคม (Social) พันธุกรรมและประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ ชอบประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ การฝึกหัด การพัฒนา การอนุรักษ์และการสั่งสอน แต่ไม่ชอบกิจกรรมเกี่ยวกับวัตถุ เครื่องมือ เครื่องยนต์ ดังนั้นบุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางการช่างและการเทคนิค

สรุปแล้ว บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรม ดังนี้

4.1 ชอบอาชีพประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม แต่ไม่ชอบอาชีพงานช่างฝีมือและงานกลางแจ้ง

4.2 เขาจะใช้ความสามารถที่เขาสนใจไปปัญหาเกี่ยวกับการงานและอื่น ๆ

4.3 เขาจะรับรู้ตนเองในฐานะคนที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีความสามารถในการสอน แต่ขาดความสามารถทางด้านเครื่องยนต์และวิทยาศาสตร์

4.4 เขามีค่านิยมเกี่ยวกับปัญหากิจกรรมด้านสังคมและกีฬา

โดยเหตุที่มีความสนใจ ความสามารถ การรับรู้ตนเอง และค่านิยมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ มีอำนาจ ให้ความร่วมมือ มีไมตรีจิต กว้างขวาง ชอบบำเพ็ญประโยชน์ มีอุดมคติ มีความคิดลึกซึ้ง เมตตากรุณา จูงใจคนเก่ง มีความรับผิดชอบ ชอบเข้าสังคม รู้จักกาลเทศะ มีความเข้าใจเพื่อนมนุษย์

อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจได้แก่ ผู้อำนวยการทางสังคมสงเคราะห์ ผู้ดูแลหอพัก ผู้สัมภาษณ์ ผู้ประสานงาน ผู้บริหารการศึกษา นักประวัติศาสตร์ ผู้ให้คำปรึกษา ผู้จัดการโรงแรม ผู้จัดการร้านอาหาร ครูพลศึกษา จิตแพทย์ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักเศรษฐศาสตร์ พยาบาล ครู นักสังคมสงเคราะห์ บรรณารักษ์ ผู้อำนวยการทางด้านบุคลากร

5. บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจประเภทงานจัดการและการค้าขาย (Enterprising) พันธุกรรมและประสบการณ์ ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน หรือประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต เป็นสัญลักษณ์ หรือเป็นระเบียบแบบแผน ดังนั้นบุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางด้านการเป็นผู้นำ การประชาสัมพันธ์ การชักชวน แต่ด้อยความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์

สรุปแล้ว บุคคลนี้จะมีพฤติกรรม ดังนี้

5.1 ชอบอาชีพประเภทงานจัดการและการค้าขาย แต่ไม่ชอบอาชีพ หรืองานประเภทวิทยาศาสตร์และเทคนิค

5.2 เขาจะใช้ความสามารถที่เขาได้แก้ปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับงานและอื่น ๆ

5.3 เขาจะรับรู้ตนเองในฐานะผู้กว้างขวาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง เข้าสังคมเก่ง มีความสามารถทางด้านการเป็นผู้นำ การพูด แต่ขาดความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์

5.4 เขาจะนิยมผู้ที่มีความสามารถทางด้านการเมืองและเศรษฐศาสตร์

โดยเหตุที่มีความสนใจ ความสามารถ การรับรู้ตนเองและค่านิยมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีลักษณะต่อไปนี้ ชอบเสี่ยงภัย ทะเยอทะยาน กล้าได้เสีย น่าเชื่อถือ กระปรี้กระเปร่า เปิดเผย ใจร้อน มองโลกในแง่ดี สนุกสนาน เชื่อมั่นในตนเอง เข้าสังคมง่าย ขำพูด

อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจได้แก่ นักวิจัยตลาด นายธนาคาร พนักงานห้างร้าน ผู้ขายประกันชีวิต นายหน้าซื้อขาย วิศวกรทางอุตสาหกรรม ผู้ทำสัญญาซื้อขาย ผู้จัดการฝ่ายขาย พนักงานขายสินค้า ทนายความ ผู้พิพากษา โฆษกสถานีวิทยุกระจายเสียง ผู้ช่วยฝ่ายบริหาร ข้าราชการ ผู้จัดการขายประกันชีวิต เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย แอร์โฮสเตส

6. บุคลิกภาพผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทสำนักงานและเสมียน (Conventional) พันธกรรมและประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ ประกอบกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม เป็นการจากระบบหรือระเบียบ เช่น เก็บรายงาน จัดข้อมูล จัดหมวดหมู่รายงาน และข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลข แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เป็นนามธรรม มีอิสระต้องค้นคว้า ไม่เป็นระบบแบบแผน ดังนั้นบุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางด้านงานสารบรรณ การคำนวณ งานธุรกิจ แต่ด้อยความสามารถทางด้านศิลปะสรุปแล้ว บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรม ดังนี้

6.1 ชอบอาชีพงานสำนักงานและเสมียน แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม

6.2 เขาจะใช้ความสามารถที่เขามีแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการงานและอื่น ๆ

6.3 เขาจะรับรู้ตัวเอง ในฐานะผู้ชอบเลียนแบบ ชอบจาระเบียบ มีความสามารถทางด้านงานสารบรรณและตัวเลข แต่ขาดความสามารถทางด้านศิลปะ

6.4 เขาจะนิยมผู้ที่ประสบความสำเร็จด้านงานธุรกิจ และเศรษฐกิจ โดยเหตุที่มีความสนใจ ความสามารถ การรับรู้ตัวเอง และค่านิยมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น บุคคลกลุ่มนี้ จึงมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ ชอบเลียนแบบ ยุติธรรม วางท่า มีสมรรถภาพ ไม่ยึดหยุ่น มีหิริโอตตัปปะ อ่อนน้อม เรียบร้อย พากเพียร คล่องแคล่ว จ้าระเบียบ เขียวเข่น ไม่มีจินตนาการ

อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจได้แก่ นักบัญชี ผู้ดูแลสินค้าในสต็อก ครูสอนบริหารธุรกิจ เสมียนจ่ายเงิน ผู้ควบคุมเครื่องคอมพิวเตอร์ พนักงานจดคำให้การในศาล ผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน ผู้จัดการฝ่ายให้ยืม ผู้ช่วยบรรณารักษ์ ผู้ประเมินผล เสมียนติดต่อทางการค้า ผู้เบิกเงิน เสมียนในสำนักงาน ตัวแทนฝ่ายขาย เลขานุการ ผู้หาคำผิดจากการพิมพ์หนังสือ เลขานุการฝ่ายบุคคล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุจินต์ สารงาม (2527) ทำวิจัยเรื่องการศึกษาความสนใจในอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดพิจิตรและเพชรบูรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสนใจในอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดพิจิตรและเพชรบูรณ์ ว่ามีความสนใจในสาขาวิชาอาชีพใดบ้างตามลำดับความสำคัญ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจในอาชีพของนักเรียนกับตัวแปรอาชีพบิดามารดา โปรแกรมการเรียนและเพศของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของจังหวัดพิจิตร และเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2527 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 475 คน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้น (Classified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวัดความสนใจในอาชีพซึ่งศึกษาทั้งหมด 9 อาชีพ ได้แก่ สัตวบาล ช่างเครื่องยนต์ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ การกลั่นกรอง การท่องเที่ยว ศิลปประดิษฐ์ เทคนิคการอาหาร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และศิลปกรรม สร้างโดยใช้วิธีเปรียบเทียบคู่ (The Method of Paired Comparisons) ได้รับความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .771 - .928

ธีรวุฒิ บำรุงจิต (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดความสนใจในวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเครื่องมือวัดความสนใจในวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 จำนวน 6 สาขาวิชา คือ ช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม วนิชยกรรม กหกรรม ศิลปกรรม และศิลปหัตถกรรม

เครื่องมือที่สร้างเป็นแบบบังคับเลือกตอบ (Forced Choice Format) โดยแต่ละข้อประกอบไปด้วยข้อย่อย 2 ข้อ ให้ผู้ตอบเลือกตอบข้อความที่เป็นจริงหรือใกล้เคียงกับความสนใจของผู้ตอบมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว ซึ่งจะเป็นการตอบที่จริงมากกว่าตอบเพื่อให้เป็นไปตามปรารถนาของสังคม ข้อความที่นำมาเข้าคู่กันแต่ละคู่เป็นข้อความที่มีค่าความปรารถนาทางสังคมใกล้เคียงกัน และต้องจับคู่ให้ทุกสาขาวิชาได้พบกัน ทำให้ได้เครื่องมือที่มีข้อความทั้งหมด 125 คู่ หรือ 250 ข้อความ

ผลการสร้างแบบวัดความสนใจในวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ทำให้ได้ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) โดยการทดสอบค่าที (t-test) ปรากฏว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0005 ทุกสาขาวิชาอาชีพ และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทุกสาขาอยู่ระหว่าง .5454 ถึง .7640

มารุต ศาสตรจำ (2534) ได้ทำวิจัยเรื่องสมการจำแนกพฤติกรรมการเรียนวิชาอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 666 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสมการจำแนกพฤติกรรมการเรียนวิชาอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการเลือกเรียนวิชาอาชีพ ทำการวิเคราะห์โดยการจำแนกกลุ่มแบบขั้นตอน ด้วยวิธีของวิลส์ (Wilks) โดยแบ่งกลุ่มวิชาอาชีพออกเป็น 4 กลุ่มคือ ช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม คหกรรม และ ธุรกิจ โดยใช้ตัวแปรจำแนก 6 ตัวแปร ได้แก่ รายได้ของครอบครัว การคาดหวังความสามารถของตนเอง ความสนใจในวิชาอาชีพ เจตคติต่อวิชาอาชีพ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง พบว่าตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปร สามารถจำแนกความแตกต่างของกลุ่มนักเรียนทั้ง 4 กลุ่มวิชาอาชีพได้ โดยเพศของนักเรียนมีผลต่อการเลือกกลุ่มวิชา นักเรียนชายมีแนวโน้มเลือกวิชาอาชีพช่างอุตสาหกรรมหรือวิชาเกษตร นักเรียนหญิงมีแนวโน้มเลือกวิชาอาชีพธุรกิจหรือคหกรรม ส่วนความสนใจในวิชาอาชีพเจตคติต่อวิชาอาชีพและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เป็นตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มวิชาอาชีพเกษตรกรรมออกจากกลุ่มวิชาอาชีพอื่นได้ดี ส่วนความคาดหวังความสามารถของตนเอง และรายได้ของครอบครัวเป็นตัวแปรที่จำแนกกลุ่มวิชาอาชีพคหกรรมออกจากกลุ่มวิชาอาชีพอื่น โดยมีอำนาจในการจำแนกกลุ่มได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถจำแนกกลุ่มวิชาอาชีพได้ถูกต้องร้อยละ 81.83

มานิตย์ ชัยอินทร์ (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างแบบสำรวจความสนใจในอาชีพตามทฤษฎีของฮอลแลนด์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ ตามทฤษฎีของฮอลแลนด์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (2) เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้น (3) เพื่อสร้างคู่มือการใช้แบบสำรวจความสนใจในอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย จำนวน 811 คน ซึ่งเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

ผลการศึกษา ได้แบบสำรวจความสนใจในอาชีพ ตามทฤษฎีของฮอลแลนด์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งแบบสำรวจแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวนักเรียน ตอนที่ 2 เป็นแบบสำรวจความสนใจในอาชีพซึ่งแบ่งเป็น 4 หมวด ดังนี้ คือ หมวดกิจกรรม มีจำนวน 75 ข้อ หมวดความสามารถ มีจำนวน 75 ข้อ หมวดอาชีพ มีจำนวน 75 ข้อ และ หมวดประเมินทักษะความสามารถ มีจำนวน 75 ข้อ

ซึ่งแต่ละหมวดจะเป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาชีพประเภทงานช่างฝีมือและงานกลางแจ้ง (Realistic) กลุ่มอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค (Investigative) กลุ่มอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (Artistic) กลุ่มอาชีพประเภทงานบริการสังคม (Social) กลุ่มอาชีพประเภทงานการจัดการและการขาย (Enterprising) กลุ่มอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน (Conventional) รวมทั้งหมด 300 ข้อ ซึ่งรูปแบบของแบบสำรวจเป็นการเปรียบเทียบรายคู่ แบบพบกันหมด โดยบังคับให้ผู้ตอบเลือกตอบทุกข้อ ผลการตรวจสอบคุณภาพปรากฏว่าแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ หากความเที่ยงตรงเชิงที่ปรากฏ โดยการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ หากความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ และหากความเที่ยงตรงตามเกณฑ์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ เอส ดี เอส ของฮอลแลนด์ ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .5030 ถึง .8146 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าความเชื่อมั่นมีค่าอยู่ระหว่าง .6512 ถึง .8821 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดอยู่ระหว่าง 1.216 ถึง 2.023

สุวรรณ พูนกล้า (2538) ได้ทำวิจัยเรื่องสมการจำแนกกลุ่มการเรียนรู้วิชาชีพ โดยใช้ความถนัดทางการเรียนเป็นตัวจำแนก สำหรับนักเรียนช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสมการจำแนกกลุ่มการเรียนรู้วิชาชีพ โดยใช้ความถนัดทางการเรียนเป็นตัวจำแนก สำหรับนักเรียนช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ อันได้แก่ กลุ่มวิชาชีพ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างไฟฟ้า ช่างก่อสร้าง ช่างยนต์ และช่างเชื่อม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบความถนัดทางการเรียนจำนวน 6 ฉบับ ไปทำการทดสอบกับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 ของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 8 จำนวน 690 คน

ผลการสร้างสมการจำแนกกลุ่มการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม จากตัวแปร
จำแนก 6 ตัวแปร ได้แก่ ความถนัดทางการเรียนด้านตัวเลข ความถนัดทางการเรียนด้านเชิง
จักรกล ความถนัดทางการเรียนด้านการรับรู้ ความถนัดทางการเรียนด้านเหตุผล ความถนัดทาง
การเรียนด้านมิติสัมพันธ์ ความถนัดทางการเรียนด้านภาษา โดยสมการจำแนกสามารถจำแนกได้